

Розвиток культури України в повоєнні роки.

«Ждановщина»

11 клас, Історія України, тема 12,
Хорькова Л.В., КЗШ №114

Основні поняття і терміни

«ждановщина»,

«лисенківщина»,

космополітизм,

репресії

Хронологія

- **1946—1949 рр.** — «ждановщина»;
 - **1946 р.** — запуск першого в УРСР і СРСР атомного реактора;
 - **1947—1948 рр.** — репресії проти вчених-біологів (генетиків), кібернетиків та інших;
 - **1948—1950 рр.** — виготовлення під керівництвом С. Лебедева першої в Європі цифрової обчислювальної машини.
-

Фронтальне опитування

- 1) Якими методами здійснювалася радянізація на західноукраїнських землях?
 - 2) Із якою метою було ліквідовано УГКЦ?
 - 3) Як би ви оцінили боротьбу УПА в 1940—1950-ті рр.?
 - 4) Чи можна вважати боротьбу ОУН—УПА на західноукраїнських землях громадянською війною?
 - 5) Чим було зумовлено проведення операції «Вісла»?
 - 6) Які наслідки радянізації для західноукраїнських земель?
-

Відродження культурного життя

- проходило з великими труднощами.
 - культура фінансувалася за залишковим принципом.
 - відбувається зміцнення тоталітарного режиму.
 - зростає суспільна свідомість (перемогла армія, народ).
 - війна підірвала ідеологію «Гвинтика».
-

Очикування громадян СРСР

- Перемога збільшила у свідомості радянських людей самоповагу й поклала початок відродженню відчуття господаря країни.
- Вплинуло на світосприйняття українців перебування їх за кордоном, знайомство із західним способом життя.
- Війна показала народу аморальність, антигуманність режиму абсолютної особистої диктатури.
- Існувало переконання, що після величезних жертв і перемоги український народ, як й інші народи СРСР, заслуговує на поліпшення матеріального життя і справедливий демократичний лад.

УМОВИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ У 1940-1950-ТІ РР.

Відбудова закладів освіти, науки і культури

- Відновлення зруйнованих і будівництво нових закладів освіти
- Відновлення структури АН УРСР
- Відновлення мережі культурно-мистецьких установ

«Культурна революція» на західноукраїнських землях

- Ліквідація неписьменності
- Насаджування комуністичної ідеології
- Розбудова мережі освітніх і культурно-мистецьких закладів

Ідеологічний наступ. «Ждановщина»

- Боротьба проти «буржуазного націоналізму»
 - Боротьба проти «космополітизму» і «низькопоклонства перед Заходом»
 - «Лисенківщина»
-

- Метод народної будови;
- Навчання в декілька змін, вечірні школи;
- Потрібні освічені люди - перехід до 7річної освіти;
- Скорочення українських шкіл;
- Відновлено систему вищої освіти;
- 1946 р. відбувся запуск першого експериментального атомного реактора.
- Протягом 1948—1951 рр. під керівництвом с. Лебедева було створено першу в Європі і СРСР малу електронно-обчислювальну машину «МЕОМ»

Основні заходи

«Лисенківщина»

- Шкоду «лисенківщина» завдала біологічній науці, зокрема генетиці. У 1947—1948 рр. відновилися переслідування генетиків. Президент Всесоюзної академії сільськогосподарських наук Т. Лисенко, підтриманий Й. Сталіним, оголосив ген міфічною частинкою. Він заперечував існування генів як матеріальних утворень у клітині, носіїв біологічної інформації про спадковість організмів. «Народний академік» (Лисенко) стверджував, що створення зовнішніх умов для утримання, наприклад, худоби не просто підвищує надої... а й дає змогу розраховувати на закріплення цих ознак у майбутньому. В Україні переслідувань зазнали вчені-біологи Д. Третяков, М. Гришко, І. Шмальгаузен, і. Поляков, с. Делоне, що на багато років загальмувало розвиток біологічної науки.
-

- Наприкінці 1940-х рр. У СРСР виникло явище, яке отримало назву «ждановщина», за іменем його головного офіційного теоретика і провідника Жданова. Суть його полягала у широкому наступі сталінського режиму в галузі ідеології, культури, науки, літератури, мистецтва з метою встановлення жорсткого контролю над духовним розвитком радянського суспільства.
- Сталінське керівництво розгорнуло боротьбу проти «безідейності, безпринципності, формалізму, космополітизму й низькопоклонства перед гнилим Заходом», проти «буржуазного націоналізму».

«Ждановщина»

Розправа з культурою

- За період від 1946 до 1951 р. було прийнято 12 партійних постанов з ідеологічних питань.
 - Була підготовлена велика розстрільна справа, жертвами якої мали б стати представники української інтелігенції того часу: А. Малишко, П. Панч, М.Рильський, Ю. Яновський та інші.
 - Наступним етапом ідеологічного наступу сталінізму стала боротьба з «низькопоклонством» перед Заходом, проти «космополітизму».
 - Особливо нещадної критики зазнав В.Сосюра за вірш «Любіть Україну» (1944), який було оголошено «ідейно порочним твором».
-

Космополітизм

- **(— космополіт, людина світу) — ідеологія, яка надає пріоритетне значення загальнолюдським цінностям і другорядне — національним проблемам.**
-

- Параграф 12

Домашнє завдання
